
1984-03-16

AVTAL OM TURORDNING FÖR ARBETSTAGARE HOS STATEN (TurA-S)

SAV samt SACO/SR, SF och TCO-S har den 12 mars 1984 slutit rubricerade avtal. Regeringen har den 15 mars 1984 godkänt avtalet.

Innehåll

Avtal om turordning för arbetstagare hos staten (TurA-S)	3
Föreskrifter för tillämpningen av TurA-S	13
Arbetsgivarnycklar	17

AVTAL OM TURORDNING FÖR ARBETSTAGARE HOS STATEN (TurA-S)

Innehållsförteckning

Tillämpningsområde	1 §
Definitioner	2 §
Turordning vid uppsägning på grund av arbetsbrist	3-6 §§
Turordning vid företrädesrätt till återanställning	7-9 §§
Beräkning av anställningstid	10 §
Förhandlingsordning	11-15 §§
Fredsplikt	16 §
Företråde till fortsatt arbete i vissa fall	17 §
Giltighetstid	18 §

AVTAL OM TURORDNING FÖR ARBETSTAGARE HOS STATEN (TurA-S)

Tillämpningsområde

1 §

Avtalet gäller arbetstagare hos staten vilkas avlöningsvillkor regleras eller brukar regleras genom kollektivavtal mellan statens arbetsgivarverk (SAV) eller den myndighet som SAV bestämmer och någon av parterna på arbetstagsidan i detta avtal eller någon organisation som är ansluten till en sådan part (motsvarande).

Avtalet gäller dock inte

1. arbetstagare som har anvisats beredskapsarbete eller arbete i ungdomslag eller
2. lokalanställda utom riket som inte är svenska medborgare.

Definitioner

2 §

Arbetsgivaren	SAV eller den myndighet som SAV bestämmer, om inte regeringen föreskriver något annat
Huvudorganisation	SACO/SR, SF och TCO-S
Lokal arbetstagarorganisation	Den del av en huvudorganisation som denna bestämmer. Bestämmelserna i 6 § huvudavtalet om gemensamt samverkansorgan skall tillämpas. Huvudorganisationen eller den del av huvudorganisationen som denna bestämmer skall skriftligen underrätta berörd myndighet om vad huvudorganisationen bestämmer enligt detta stycke

Turordning vid uppsägning på grund av arbetsbrist

3 §

I stället för det som föreskrivs i 22 § tredje stycket lagen (1982:80) om anställnings-
skydd (LAS) gäller att turordning vid uppsägning skall omfatta arbetstagare med i
huvudsak jämförbara arbetsuppgifter hos myndigheten på den ort där arbetsbristen finns.

4 §

Om en del av en myndighet förs över till en annan statlig myndighet på samma ort
eller i dess närhet och alla berörda arbetstagare förutsätts bli erbjudna anställning hos
den nya myndigheten, skall turordningen begränsas till den del av myndigheten som
förs över. Detsamma gäller när en del av en myndighet förs över till en annan huvud-
man på samma ort eller i dess närhet och alla berörda arbetstagare förutsätts bli erbjud-
na anställning hos den nya huvudmannen.

Om en arbetstagare som avses i första stycket inte erbjuds någon anställning hos den
nya myndigheten eller huvudmannen, skall i stället för första stycket annars gällande
regler om turordning tillämpas på honom.

5 §

Arbetsgivaren och berörda lokala arbetstagarorganisationer får träffa kollektivavtal
om att turordningen vid uppsägning i stället skall omfatta arbetstagare med i huvud-
sak jämförbara arbetsuppgifter vid

1. en del av myndigheten på en viss ort,
2. delar av myndigheten på mer än en ort eller
3. myndigheten i dess helhet.

6 §

Enas en myndighet och berörda lokala arbetstagarorganisationer om att turordning vid uppsägning bör omfatta arbetstagare med i huvudsak jämförbara arbetsuppgifter vid mer än en statlig myndighet på en viss ort eller vid mer än en statlig myndighet på mer än en ort och anser även den eller de andra myndigheterna och berörda lokala arbetstagarorganisationer hos dem att en sådan ordning är lämplig, skall frågan lämnas över till SAV för förhandling med berörda huvudorganisationer om kollektivavtal om en sådan ordning.

Om enighet inte uppnås enligt första stycket skall förhandling i frågan ske mellan SAV och berörda huvudorganisationer, om SAV eller en huvudorganisation begär det.

Turordning vid företrädesrätt till återanställning

7 §

I stället för det som föreskrivs i 25 § tredje stycket LAS gäller att turordning vid företrädesrätt till återanställning skall omfatta arbetstagare hos myndigheten.

8 §

Arbetsgivaren och berörda lokala arbetstagarorganisationer får träffa kollektivavtal om att turordningen vid företrädesrätt till återanställning i stället skall omfatta arbetstagare vid enbart någon eller några delar av myndigheten.

Vid förhandling om ett sådant kollektivavtal får arbetsgivaren biträda förslag om uppdelning i flera turordningsområden endast om SAV eller en myndighet som arbetsgivarverket bestämmer medger det.

9 §

Enas en myndighet och berörda lokala arbetstagarorganisationer om att turordning vid företrädesrätt till återanställning bör omfatta även arbetstagare hos en annan statlig myndighet och anser även den andra myndigheten och berörda lokala arbetstagarorga-

nisationer hos denna att en sådan ordning är lämplig, skall frågan lämnas över till SAV för förhandling med berörda huvudorganisationer om kollektivavtal om en sådan ordning.

Om enighet inte uppnås enligt första stycket skall förhandling i frågan ske mellan SAV och berörda huvudorganisationer, om SAV eller en huvudorganisation begär det.

Beräkning av anställningstid

10 §

När en arbetstagares plats i turordning skall bestämmas skall som anställningstid hos arbetsgivaren räknas all anställningstid hos staten. Om det finns särskilda skäl får anställningstid hos annan arbetsgivare än staten jämföras med sådan anställningstid.

Protokollsanteckningar till 10 §:

Som exempel på särskilda skäl kan nämnas dels det förhållande att arbetsuppgifterna i den statliga anställningen har nära samband med dem som utförs av vissa arbetstagare med icke-statlig anställning och dels ett sådant byte av huvudmannaskap genom vilket staten har tagit över privat eller kommunal verksamhet.

Med anställningstid hos staten avses även t ex anställningstid hos riksdagen eller dess myndigheter och anställningstid som arbetstagare i beredskapsarbete, arkivarbete eller musikerhjälp eller arbetstagare med lönebidrag.

Förhandlingsordning

11 §

En myndighet, som enligt beslut av SAV har rätt att träffa ett sådant kollektivavtal som avses i 5 eller 8 §, får efter förhandling med berörda lokala arbetstagarorganisationer inom den myndigheten avgöra i vad mån ett sådant kollektivavtal får på arbetsgiversidan träffas av en underlydande myndighet.

12 §

Om en förhandling om ett sådant kollektivavtal som avses i 5 eller 8 § på arbetsgivar-
sidan förs efter överlämnande från en annan myndighet (t ex av en regional myndighet
efter överlämnande från en central verksamhetsmyndighet) och parterna inte enas vid förhand-
lingen, skall förhandling ske mellan den myndighet som har överlämnat befogenheten
och dess motparter, om den myndigheten eller berörd motpart begär det.

Första stycket gäller dock inte när det är SAV som har överlämnat åt en annan myn-
dighet att föra förhandling om ett sådant avtal.

13 §

Om en förhandling om ett sådant kollektivavtal som avses i 5 eller 8 § förs av lokala
parter och dessa inte enas vid förhandlingen, skall förhandling ske mellan SAV och
berörda huvudorganisationer, om SAV eller en huvudorganisation begär det.

Om den ordning som anges i 12 § första stycket är tillämplig, skall den iakttas innan
en förhandling enligt 13 § första stycket kan komma i fråga.

14 §

En förhandling om ett sådant kollektivavtal som avses i 5 eller 8 § skall tas upp direkt
mellan SAV och berörda huvudorganisationer, om SAV eller en huvudorganisation be-
gär det.

15 §

En framställning om en sådan förhandling som avses i 12, 13 eller 14 § görs skriftligen
av någon av parterna i den förhandlingen hos berörd motpart.

Fredsplikt

16 §

Förhandlingar som kan ske enligt detta avtal förs under fredsplikt..

Företräde till fortsatt arbete i vissa fall

17 §

En arbetstagare, som har anställning enligt förordningen (1980:338) om anställning med lönebidrag, skall anses ha beretts sådan särskild sysselsättning som avses i 23 § LAS.

Giltighetstid

18 §

Detta avtal gäller fr o m den 1 april 1984 med en ömsesidig uppsägningstid av sex månader. SAV sluter avtalet under förbehåll om regeringens godkännande.

Kollektivavtal som träffas med stöd av detta avtal gäller tills vidare med en ömsesidig uppsägningstid av sex månader. Upphör detta avtal att gälla, upphör samtidigt sådana kollektivavtal att gälla.

Om en myndighet med anledning av arbetsbrist har inlett förfarande enligt detta avtal eller sådant avtal som avses i 5 eller 8 §, skall avtalet tillämpas även under det fortsatta förfarandet utan hinder av att avtalet har upphört att gälla. Detta gäller dock inte om SAV och berörda huvudorganisationer kommer överens om något annat.

Protokollsanteckning till 18§:

SAV skall hos regeringen hemställa att kollektivavtal som träffas med stöd av detta avtal inte behöver underställas regeringen för godkännande.

Protokollsanteckning till avtalet:

Om omplacering för att undvika uppsägning av arbetstagare som omfattas av TrA-S eller däremot svarande avtal finns regler i det ifrågavarande avtalet.

Övergångsbestämmelse:

Detta avtal gäller inte arbetstagare som har sagts upp före avtalets ikraftträdande.

Stockholm den 12 mars 1984

Statens arbetsgivarverk

Centralorganisationen SACO/SR

Anders Wistrand

Per Gothefors

Statsanställdas Förbund

TCO:s statstjänstemannasektion (TCO-S)

Alf Karlsson

Jack Elfving

FÖRESKRIFTER FÖR TILLÄMPNINGEN AV TurA-S

Allmänt

Vid uppsägningar p g a arbetsbrist gäller - förutom bestämmelserna i TurA-S - bestämmelserna i LAS, LOA och därtill anslutande författningar. Även beträffande tjänstemän som omfattas av TrA-S eller motsvarande trygghetsavtal är myndigheten alltså skyldig att tillämpa de regler om turordningskrets och placering i en sådan krets som gäller enligt dessa regler. Detta har också understrukits i prop Tr. Reglerna i lagstiftningen om anställningsskydd med anslutande bestämmelser skall alltså även i fortsättningen vara styrande för när en uppsägning kan ske m m (prop 1983/84:42 s 3 m).

Vad beträffar turordning finns regler i LAS, 8 kap LOA och TurA-S. TurA-S har slutits samtidigt med TrA-S och överensstämmer med några undantag med den tidigare gällande turordningsförfordningen (TurF). Den viktigaste ändringen innebär att turordningskretsen enligt huvudregeln skall omfatta arbetstagare med i huvudsak jämförbara arbetsuppgifter hos myndigheten på orten och inte - som i TurF - hos myndigheten i dess helhet. Turordningskretsen överensstämmer alltså med urvalsområdet enligt TrA-S.

För handläggningen av ärenden om uppsägning på grund av arbetsbrist hänvisas till SAVs cirkulär 1984 A 16 Anställningsskydd och för handläggningen av ärenden om anställning till SAVs cirkulär 1984 A 15 Tillsättning av tjänst. I cirkulären finns översikter över handläggningen och förslag till beslut.

Till 3-6 §§

Bestämmelserna om turordningskrets och om placering i en sådan krets överensstämmer i princip med TrA-S regler om urvalsområde och placering inom urvalsområdet.

I fråga om turordningskrets gäller, att kretsen som regel är begränsad till arbetstagare med i huvudsak jämförbara arbetsuppgifter hos myndigheten på den ort där arbetsbristen finns. Detta innebär en ändring i förhållande till reglerna om turordningskrets i TurF

som föreskrev, att kretsen skulle omfatta arbetstagare med i huvudsak jämförbara arbetsuppgifter hos myndigheten i dess helhet.

Begreppet "i huvudsak jämförbara arbetsuppgifter" har i detta avtal samma innebörd som 10 § TrA-S. Angående innebörden av uttrycket, se AD 1977:41 och 59 och Lunning, Anställningsskydd, Liber förlag 1982 s 335 f.

AD har i domen 1984:4 prövat frågan om innebörden av begreppet "ort" i 22 § LAS, som innehåller regler om turordning vid uppsägning.

Liksom enligt TurF kan avtal träffas om avsteg från huvudregeln om kretsarnas omfattning. Men enligt TurA-S kan kollektivavtal träffas enligt fler alternativ än som kunde ske enligt TurF. Starka skäl talar för att eventuella avtal om turordningskretsar och urvalsområden enligt TrA-S byggs upp efter samma principer. Om detta inte sker, blir parterna nämligen tvungna att arbeta med två skilda system, vilket skulle medföra stora praktiska svårigheter.

Något hinder möter inte mot att turordningskretsarna genom ett lokalt kollektivavtal ges geografiskt eller organisatoriskt olika stor omfattning för skilda grupper med i huvudsak jämförbara arbetsuppgifter. Detta kan bli aktuellt t ex för myndigheter med förvaltningsenheter på mer än en ort.

I fråga om arbetstagarnas placering i den turordningskrets de tillhör se föreskrifterna till 10 §.

Till 10 §

Vad beträffar arbetstagarnas placering i den turordningskrets de tillhör sker den enligt reglerna i LAS, LOA och TurA-S med utgångspunkt från deras anställningstid hos staten. Därvid får liksom tidigare all sådan anställningstid tillgodoräknas oberoende av om den avser anställning tills vidare eller för begränsad tid, tjänst eller vikariat, heltid eller deltid, beredskapsarbete, anställning med lönebidrag eller arbete i ungdomslag.

Liksom tidigare får anställningstid hos annan arbetsgivare än staten tillgodoräknas, om det finns särskilda skäl för det. Denna regel är tillämplig t ex på verksamhetsområden där arbetsuppgifterna har nära samband med dem som utförs av vissa arbetstagare med icke-statlig anställning. Som exempel kan nämnas den statliga skoladministrationen, AMU och det statligt löner reglerade undervisningsområdet. Inom detta verksamhetsområde är det inte ovanligt att arbetstagare hos staten tidigare under lång tid haft anställning inom ungdomsskolan och kanske just på grund av detta fått sin statliga anställning. Den nu angivna regeln gör det möjligt att undvika det otillfredsställande resultat som annars skulle kunna följa av reglerna om placering i kretsen. Det skulle t ex kunna leda till att någon som haft långvarig anställning inom det statligt löner reglerade kommunala undervisningsväsendet skulle sägas upp, medan någon som har sammanlagt betydligt kortare anställningstid inom undervisningsväsendet (det statliga och det statligt löner reglerade kommunala) skulle få stå kvar i sin anställning. Ett annat exempel då anställningstid hos annan arbetsgivare än staten kan få tillgodoräknas enligt den nämnda regeln är det fallet att en icke-statlig verksamhet förstärks.

Liksom enligt LAS (3 § 2 st) får en arbetstagare tillgodoräkna sig en extra anställningsmånad för varje anställningsmånad som han har påbörjat efter det att han nått 45 års ålder, dock högst fem extra år.

I fråga om undantag från turordningsreglerna för den som har nedsatt arbetsförmåga se föreskrifterna till 17 §.

Ett ytterligare undantag från reglerna om placering i turordningskrets gäller för facklig förtroendeman enligt 8 § förtroendemannalagen. Företrädet till fortsatt anställning gäller dock endast om det är av särskild betydelse för den fackliga verksamheten på arbetsplatsen. Kan förtroendemannen endast efter omplacering beredas fortsatt arbete, gäller som förutsättning för att han skall ges företräde att han har tillräckliga kvalifikationer för detta arbete (jfr AD 1977:94 och 1981:146 samt Lunning, Facklig förtroendeman, 3 uppl Liber förlag 1982 s 155 ff).

Däremot får något lokalt kollektivavtal inte träffas om avvikelse från regeln att en turordningskrets skall bestå av arbetstagare med i huvudsak jämförbara arbetsuppgifter. Inte heller får något lokalt kollektivavtal träffas om vad som skall avses med uttrycket "i huvudsak jämförbara arbetsuppgifter".

Det kan tilläggas att något lokalt kollektivavtal inte heller får träffas om arbetstagarnas inbördes placering i turordningskretsar.

Till 17 §

Den som på grund av nedsatt arbetsförmåga har beretts särskild sysselsättning hos arbetsgivaren skall få företräde till fortsatt arbete oberoende av turordning om det kan ske utan allvarliga olägenheter (23 § LAS). Enligt 17 § TurA-S skall en arbetstagare som omfattas av förordningen (1980:338, omtr 1983:570) om anställning med lönebidrag anses ha beretts sådan särskild sysselsättning hos arbetsgivaren som avses i 23 § LAS. Som exempel på sådana undantagssituationer som kan föranleda avsteg från regeln om företräde i 23 § LAS kan nämnas det fall som avses i 8 kap 2 § LOA. Enligt den paragrafen skall vid bestämmandet av en arbetstagares plats i turordningen hänsyn tas även till kravet att myndigheten på ett riktigt sätt fullgör rättskipnings- eller förvaltningsuppgift. Beträffande förutsättningarna för att 23 § LAS skall tillämpas hänvisas i övrigt till prop 1973:129 s 262 samt AD 1977:94 och 1983:94.

Till protokollsanteckningen till 18 §

Regeringen har medgivit att kollektivavtal som träffas med stöd av TurA-S inte behöver underställas regeringen för godkännande.

Till protokollsanteckningen till avtalet

De regler om omplacering i TrA-S som avses i protokollsanteckningen är 17-20 §§ TrA-S. Genom protokollsanteckningen ingår dessa regler som en del i TurA-S.

ARBETSGIVARNYCKEL TILL AVTALET DEN 12 MARS 1984 OM TURORDNING
FÖR ARBETSTAGARE HOS STATEN (TurA-S) UTOM VID MYNDIGHETER INOM
FÖRSVARSMAKTEN

Statens arbetsgivarverk meddelar följande föreskrifter i anslutning till 2 § TurA-S.
Föreskrifterna avser inte de myndigheter som enligt förordningen (1983:276) om verksamheten inom försvarsmakten tillhör denna.

1. Med arbetsgivaren avses i avtalet den myndighet som enligt 15 kap 1 § lagen (1976:600) om offentlig anställning beslutar om uppsägning av de arbetstagare för vilka turordning skall fastställas.

Om det finns en central förvaltningsmyndighet, central myndighet, chefsmyndighet, tillsynsmyndighet eller motsvarande, avses dock den myndigheten.

2. Med arbetsgivaren avses dock

den myndighet som regeringen bestämmer i fråga om regeringskansliet,

rikspolisstyrelsen beträffande den lokala polisorganisationen och statens kriminaltekniska laboratorium,

riksskatteverket beträffande kronofogdemyndighet,

länsstyrelse beträffande lokal skattemyndighet inom länet och

i annat fall den myndighet (nämnd, styrelse etc) som frågan närmast rör, dock att om myndigheten lyder under en annan myndighet sistnämnda myndighet avses.

3. En myndighet som avses i 1 eller 2 får enligt 11 § TurA-S överlämna sin befogenhet till en underlydande myndighet. Myndigheten skall enligt den paragrafen före ett sådant beslut påkalla förhandling i frågan med berörda lokala arbetstagarorganisationer hos myndigheten.

4. Om inte arbetsgivarverket för en viss myndighet (motsvarande) beslutar något annat, avser befogenheterna enligt punkt 1 och 2 endast förhållandena inom myndighetens (organets) eget verksamhetsområde. Därvid skall verksamhetsområdet anses omfatta såväl myndighetens eget verksamhetsområde som verksamhetsområdet för andra myndigheter i förhållande till vilka den förstnämnda myndigheten är central förvaltningsmyndighet, central myndighet, chefsmyndighet, tillsynsmyndighet eller motsvarande.
5. Dessa föreskrifter gäller endast om inte regeringen föreskriver något annat.

ARBETSGIVARNYCKEL FÖR FÖRSVARSMAKTEN TILL AVTALET DEN 12 MARS 1984
OM TURORDNING FÖR ARBETSTAGARE HOS STATEN (TurA-S)

Statens arbetsgivarverk meddelar följande föreskrifter i anslutning till 2 § TurA-S.

1. Dessa föreskrifter avser de myndigheter som enligt förordningen (1983:276) om verksamheten inom försvarsmakten tillhör denna.

2. Med arbetsgivaren avses i avtalet

överbefälhavaren i fråga om de myndigheter som anges i bilaga 1 till förordningen 1983:276,

försvarsgrenschefen i fråga om de myndigheter som anges i bilagorna 2-4 till förordningen 1983:276 och

vederbörande myndighet i fråga om övriga myndigheter.

2. Om inte något annat framgår av dessa föreskrifter eller föreskrifter som statens arbetsgivarverk meddelar, avser befogenheterna enligt punkt 2 endast förhållandena inom myndighetens eget verksamhetsområde.

3. Av bilaga 5 till förordningen 1983:276 följer att försvarets civilförvaltning skall lämna råd till myndigheterna i frågor om tillämpningen av TurA-S.

4. Dessa föreskrifter gäller endast om inte regeringen föreskriver något annat.

